

3. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

3.1 Εισαγωγή

Βασικός άξονας διαμόρφωσης της στρατηγικής της ΠΔΜ, γύρω από τον οποίο θα στρέφονται όλα τα έργα και οι δράσεις της νέας προγραμματικής περιόδου, είναι η *ευημερία όλων των πολιτών και κοινωνικών ομάδων της Δυτικής Μακεδονίας*, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από την *ικανοποίηση των αναγκών όλων των αποδεκτών των υπηρεσιών* της Περιφέρειας, εσωτερικών και εξωτερικών, με βάση τις αρχές της *χρηστής διακυβέρνησης* και της *κοινωνικής δικαιοσύνης*.

Η έννοια της *χρηστής διακυβέρνησης*, η οποία δίνει έμφαση στην *κοινωνία των πολιτών*, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη λειτουργία και το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι υπεύθυνοι για την επίτευξη πολλαπλών στόχων εκ μέρους διαφόρων τοπικών ομάδων και υπόκεινται σε μεγαλύτερη πίεση για βελτίωση των αποτελεσμάτων απόδοσης, διαφάνεια και λογοδοσία. Ειδικά σήμερα, η δυσχέρεια χρηματοδότησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνεπάγεται την αυξημένη υπευθυνότητα και λογοδοσία της αιρετής διοίκησης, η οποία επωμίζεται τη λήψη αποφάσεων καθοριστικής σημασίας για τις ζωές του τοπικού πληθυσμού⁵⁸. Οι πολίτες απαιτούν πλέον να γνωρίζουν ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο όνομά τους είναι υψηλής ποιότητας, με βάση αποδεικτικά στοιχεία, ανοιχτής πρόσβασης⁵⁹, και διαδικασίες διευρυμένης συμμετοχικότητας.

Παράλληλα, η ανάγκη αναχαίτισης της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και επακόλουθης ύφεσης σε όλα τα επίπεδα, αλλά και σταδιακής επίτευξης σταθερής, ποιοτικής και διατηρήσιμης ανάκαμψης επιβάλλει τη συνέργεια και συμπληρωματικότητα των ενεργειών και αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, όχι μόνον σε εθνικό, αλλά και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων του μέλλοντος ταυτόχρονα σε πολλαπλούς τομείς (προβλήματα οικονομικά, κοινωνικά, υποδομών, ποιότητας ζωής, κλπ), μέσω των ανειλημμένων θεσμικών και οργανωτικών μεταρρυθμίσεων και της στρατηγικής επικέντρωσης της αναπτυξιακής προσπάθειας σε επιλεγμένους στόχους και αντίστοιχους τομείς και δράσεις, οδήγησαν την Ελλάδα να υιοθετήσει – με διαφορετική ένταση – *το σύνολο των έντεκα (11) Θεματικών Στόχων που*

⁵⁸ Λακκίτα Αθ., *Η εφαρμογή της Balanced Scorecard στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση: Μια μελέτη περίπτωσης* (Διπλωματική. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, 2015), σελ. 4-5.

⁵⁹ Local Government Association (LGA) (2014). *Rethinking governance - practical steps for councils considering changes to their governance arrangements*. London: LGA.

προβλέπονται από τους κανονισμούς της ΕΕ για τα προγράμματα της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου⁶⁰.

Υπό το πρίσμα αυτό, η στρατηγική που αποτυπώνεται στο παρόν ΕΠ βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με τις στρατηγικές που έχουν τεθεί για την εφαρμογή των Εθνικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, στο πλαίσιο των οποίων οι υπηρεσίες της Περιφέρειας θα αναζητήσουν τη χρηματοδότηση των έργων/δράσεων. Η εστίαση σε δράσεις με τη μέγιστη πολλαπλασιαστική επίδραση στην περιφερειακή και, κατ' επέκταση, εθνική οικονομία επιβάλλεται τόσο από τη μείωση των εθνικών πόρων όσο και των πόρων των νέων συγχρηματοδοτούμενων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, που αποτελούν τις βασικές πηγές χρηματοδότησης των δράσεων που θα υλοποιηθούν μέσα από το παρόν Πρόγραμμα. Με βάση την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που ανέδειξε τα αναπτυξιακά πλεονεκτήματα και τις ευκαιρίες στην περιοχή ευθύνης της Περιφέρειας, το Πρόγραμμα αυτό συμβάλλει, συμπληρωματικά και πολλαπλασιαστικά με τα υπόλοιπα Εθνικά και Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, στην άμβλυνση των επιπτώσεων της οικονομικής και κοινωνικής ύφεσης και στην ανάκαμψη της οικονομίας.

Ως εκ τούτου, ο στρατηγικός σχεδιασμός του υπό κατάρτιση ΕΠ συνάδει με το γενικότερο αναπτυξιακό πλαίσιο που έχει τεθεί για την παρούσα προγραμματική περίοδο από τις Εθνικές Στρατηγικές και τα συγχρηματοδοτούμενα Εθνικά Προγράμματα και κυρίως με:

- Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020 (ΕΣΠΑ 2014-2020), βασική επιδίωξη του οποίου είναι η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για μια ευημερία που θα στηρίζεται στην *ανταγωνιστικότητα*, την *καινοτομία* και την *εξωστρέφεια των επιχειρήσεων* της χώρας και βασική στρατηγική του επιλογή η αντιμετώπιση του οξύτερου προβλήματος της ανεργίας και η άμβλυνση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης⁶¹.
- Το εγκεκριμένο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 (ΠΕΠ ΔΜ 2014-2020), οι (4) βασικοί στόχοι του οποίου είναι η *βελτίωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ανταγωνιστικό επίπεδο*, η *υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα* και η *προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή*, η *προώθηση των βιώσιμων μεταφορών* και η *διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής*⁶².

⁶⁰ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ-ΕΣΠΑ, *Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020* (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 54.

⁶¹ ΣΕΣ Ελλάδα 2014-2020 (επίσημη υποβολή ΕΕ 17-04-2014), σελ. 50-51

⁶² Εγκεκριμένο ΕΠ-ΠΔΜ 2014-2020 (έγκριση ΕΕ 18-12-2014), Συνοπτική Παρουσίαση, σελ. 5

- Το Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης - RIS3 ΠΔΜ 2014-2020, το οποίο διαπνέεται από το όραμα για μια: «*Ρεαλιστική Έξυπνη Εξειδίκευση Επενδυτικών Προτεραιοτήτων ως βασικό αναπτυξιακό στοιχείο για τη δημιουργία μιας διατηρήσιμης ανταγωνιστικής περιφερειακής οικονομίας, με βιώσιμες θέσεις εργασίας και κοινωνική συνοχή*»⁶³.
- Το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Ε.Α.Π.) 2012-2016 για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης και Φλώρινας) στο πλαίσιο του Τέλους Ανάπτυξης, με κεντρικό στόχο την «*ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της απασχόλησης βασιμμένης στη γνώση, βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης στην περιοχή εφαρμογής*».
- Το αναθεωρημένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας, στο οποίο διατυπώνονται οι προοπτικές της Περιφέρειας και οι χωρικές στρατηγικές επιδιώξεις της περιφερειακής ανάπτυξης για τη δημιουργία συνθηκών ανάκαμψης σε τέσσερις (4) άξονες (γενικές προοπτικές περιφερειακής ανάπτυξης και χωρικές στρατηγικές-ενέργειες, αναπτυξιακή διάσταση των φυσικών πόρων και χωρικές επιδιώξεις, κλιματική αλλαγή ως παράγοντας θεώρησης των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, κρίσιμες υποδομές υποστήριξης της περιφερειακής ανάπτυξης και της προστασίας των φυσικών πόρων)⁶⁴.
- Το Σχέδιο Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας, το οποίο αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη διαχείριση των νερών του Υδατικού Διαμερίσματος GR09 και περιλαμβάνει συγκεκριμένο Πρόγραμμα Μέτρων⁶⁵.
- Τα εξής τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα 2014-2020:
 - Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ), στρατηγικός στόχος του οποίου είναι «*η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, της μετάβασης στην ποιοτική*

⁶³ Σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης ΠΔΜ 2014-2020 (έκδοση 22/07/2015), σελ. 90.

⁶⁴ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, σελ. 6-7. Το Σχέδιο Υ.Α. αναθεωρεί το αντίστοιχο Πλαίσιο που είχε εγκριθεί με το ΦΕΚ 1472/Β'/9.10.2003 και παράλληλα εναρμονίζεται με τα ισχύοντα πλαίσια υπερκείμενου σχεδιασμού (Γενικό Πλαίσιο και Ειδικά ΠΧΣΑΑ), καθώς ενσωματώνει, εξειδικεύει και συμπληρώνει τις κατευθύνσεις-προτεραιότητές τους, ενώ όπου απαιτείται περιλαμβάνει και προτάσεις τροποποίησής τους, σε περίπτωση μελλοντικής τους αναθεώρησης. Επίσης, λαμβάνει υπόψη τις νεότερες του θεσμοθετημένου ΠΠΧΣΑΑ εθνικές πολιτικές (αναπτυξιακή πολιτική εθνικού και περιφερειακού επιπέδου, τομεακές πολιτικές, νεότερες θεσμικές ρυθμίσεις) και Ευρωπαϊκές πολιτικές, οι οποίες επηρεάζουν την χωρική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

⁶⁵ ΥΠΕΚΑ, ΕΓΥ, *Σχέδιο Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (GR09)* (ΦΕΚ 181 / Β' / 31-1-2014).

επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας».

- Ε.Π. «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», με στόχους:
 - στον τομέα των μεταφορών, την προώθηση της ολοκλήρωσης βασικών υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς)
 - στον τομέα του περιβάλλοντος, την προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
 - Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση - Διά βίου Μάθηση», με στόχους τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης με την αγορά εργασίας.
 - Ε.Π. «Μεταρρύθμιση του Δημοσίου Τομέα», με στόχο να καταστεί η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας υπηρεσίες επικεντρωμένες στον πολίτη και συνεχώς αναβαθμιζόμενες.
 - Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη», με στόχους την ανάπτυξη και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου, τη μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών.
- Το Σχέδιο Κατευθύνσεων Εθνικής Στρατηγικής 2014-2020 στον τομέα του Τουρισμού, το οποίο διαρθρώνεται σε (4) άξονες (*επιχειρηματικότητα, ανθρωπinoi πόροι, καινοτομία, εξειδίκευση*)⁶⁶.
 - Την Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016, η οποία δομείται σε (4) πυλώνες ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας (*αναδιοργάνωση*

⁶⁶ Υπουργείο Τουρισμού, Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής του Υπουργείου Τουρισμού, «Σχέδιο Κατευθύνσεων Εθνικής Στρατηγικής 2014-2020 στον τομέα του Τουρισμού», ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ, Νοέμβριος 2013, σελ. 20.

διοικητικών δομών, βέλτιστη αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού, εξορθολογισμό βασικών διοικητικών λειτουργιών και ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας)⁶⁷.

Ειδικότερα, το νέο ΠΕΠ 2014-2020 συνιστά το βασικό αναπτυξιακό εργαλείο και περιλαμβάνει τις κύριες πηγές χρηματοδότησης των δράσεων/έργων που θα ενταχθούν στο παρόν ΕΠ. Η δομή του ακολουθεί τη δομή του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020, με οδηγό τους ακόλουθους (11) Θεματικούς Στόχους της Στρατηγικής για την «Ευρώπη 2020»:

A/A	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
1	Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2	Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών
3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)
4	Ενίσχυση της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς
5	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης του κινδύνου
6	Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
7	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών
8	Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας
10	Επένδυση στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και στη δια βίου μάθηση
11	Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Περαιτέρω, ο σχεδιασμός του παρόντος ΕΠ λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη το πλαίσιο του Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Δυτικής Μακεδονίας⁶⁸, ως το βασικό εργαλείο για την ολοκληρωμένη χωρική οργάνωση και αειφορική ανάπτυξη της Περιφέρειας, που προωθεί ισόρροπα την κοινωνική και οικονομική της συνοχή, την ανταγωνιστικότητά της και την προστασία του φυσικού και

⁶⁷ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, *Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση 2014-2016*, σελ. 8.

⁶⁸ Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) του άρθρου 8 παρ. 1 του Ν. 2742/7-10-99 (ΦΕΚ 207 Α) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» αντικαταστάθηκαν από τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια (Π.Χ.Π.) του άρθρου 6 του Ν.4269/14 (ΦΕΚ 142 Α/28-06-2014) «Χωροταξική και πολεοδομική μεταρρύθμιση - Βιώσιμη ανάπτυξη».

πολιτιστικού της περιβάλλοντος, με γνώμονα τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και τη φυσιογνωμία της. Με σκοπό τη διαμόρφωση ενός πλαισίου ρύθμισης και εξισορρόπησης των αποφάσεων και των πολιτικών που επηρεάζουν το χώρο της Δυτικής Μακεδονίας και την ανακατεύθυνση της δημόσιας παρέμβασης, με τη μορφή ενισχύσεων, επενδύσεων και ρυθμίσεων, στο γενικό στόχο της ανθεκτικότητας, της προσαρμοστικότητας και εν τέλει της βιώσιμης ανάπτυξης της Περιφέρειας⁶⁹, το ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας προσδιορίζει τις βασικές προτεραιότητες και στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της περιφέρειας, εντός του ευρύτερου διεθνούς, ευρωπαϊκού και εθνικού χώρου.

Η βαρύνουσα σημασία των Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων (Π.Χ.Π.) έγκειται στο γεγονός ότι, όπως ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 6 του Ν. 4269/14⁷⁰, στο αναπτυξιακό πρόγραμμα κάθε Περιφέρειας περιλαμβάνονται *κατά προτεραιότητα* τα έργα και οι δράσεις που προωθούν την εφαρμογή των Π.Χ.Π. σύμφωνα και με το πρόγραμμα ενεργειών και προτεραιοτήτων τους. Σύμφωνα δε με την παρ. 5(α) της ανωτέρω διάταξης, ο βαθμός ενσωμάτωσης των κατευθύνσεων των Π.Χ.Π. στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού παρακολουθείται και αξιολογείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, μέσω των εκθέσεων παρακολούθησης που συντάσσει τουλάχιστον ανά πενταετία.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του ανωτέρω άρθρου, τα Π.Χ.Π. αποτελούν σύνολα κειμένων ή και διαγραμμάτων, με τα οποία παρέχονται οι κατευθύνσεις του στρατηγικού χωροταξικού σχεδιασμού σε περιφερειακό επίπεδο για:

- την ανάδειξη και αξιοποίηση των *ιδιαίτερων αναπτυξιακών χαρακτηριστικών* κάθε Περιφέρειας του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, όπως ιδίως της γεωργίας, του τουρισμού, του ορυκτού πλούτου,
- τη χωρική διάρθρωση των βασικών παραγωγικών τομέων και κλάδων, *ιδίως αυτών που επηρεάζουν σημαντικά τη φυσιογνωμία της Περιφέρειας*,
- τη χωρική διάρθρωση των περιφερειακών δικτύων μεταφορών και της λοιπής τεχνικής υποδομής *περιφερειακού ενδιαφέροντος*,
- τη χωρική οργάνωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου,
- την οικιστική ανάπτυξη, εσωτερική οργάνωση και ανασυγκρότηση του αστικού χώρου,
- την ανάδειξη, προβολή και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και του οικιστικού και αρχιτεκτονικού περιβάλλοντος κάθε Περιφέρειας,

⁶⁹ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, σελ. 3.

⁷⁰ Βλ. και υποσ. 68

- ➔ τον προσδιορισμό ενεργών παρεμβάσεων και προγραμμάτων χωροταξικού και αστικού χαρακτήρα, όπως ιδίως οι *Περιοχές Ειδικών Χωρικών Παρεμβάσεων* και τα *Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων*.

Στο Σχέδιο της Απόφασης για το νέο ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας⁷¹, η θέση της Περιφέρειας στον διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο αναγνωρίζεται με βάση την *Προσβασιμότητα* (Εγνατία Οδός, Σιδηροδρομικό Δίκτυο), την *Ενέργεια* (ενεργειακά δίκτυα, αγωγός ΤΑΡ), την *Οικονομία* (ηλεκτροπαραγωγή - μεγαλύτερο ενεργειακό κέντρο των Βαλκανίων), την *Εδαφική Συνοχή* (πύλη της Ε.Ε. προς τα Δυτικά Βαλκάνια) και το *Περιβάλλον* (διακρατικό Εθνικό Πάρκο – φυσικοί και αναπτυξιακοί πόροι μιας ευρύτερης διασυνοριακής ζώνης). Σ' αυτό το πλαίσιο, καθορίζονται **Κύριες Στρατηγικές Κατευθύνσεις και Πολιτικές**, οι οποίες ακολουθώς προσδιορίζονται και στον εθνικό χώρο.

Ως κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις για τη θέση και το ρόλο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο Διεθνή και Ευρωπαϊκό χώρο ορίζονται οι ακόλουθες⁷²:

- Αξιοποίηση της γωνιαίας θέσης και ενδυνάμωση του ρόλου της ΠΔΜ ως «**Περιφέρεια-Πύλη εισόδου της Χώρας**» σε μια ευρύτερα αναπτυγμένη διασυνοριακή ζώνη.
- Αναβάθμιση της θέσης της ΠΔΜ στα **Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών** και περαιτέρω **βελτίωση της συνδεσιμότητάς** της με τον ευρωπαϊκό χώρο με ένα αναπτυγμένο πολυτροπικό σύστημα μεταφορών.
- Αναβάθμιση της θέσης της ΠΔΜ στα **Διευρωπαϊκά Ενεργειακά Δίκτυα** και συμβολή στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας του ευρωπαϊκού χώρου μέσω της διαφοροποίησης των πηγών προμήθειας.
- Συμβολή στην ανάπτυξη, δικτύωση, συνεργασία και χωρική ολοκλήρωση ενός **ισόρροπου και πολυκεντρικού διασυνοριακού χώρου**.
- Βελτίωση της θέσης της ΠΔΜ **διεθνώς** με την ανάπτυξη μιας δυνατής **εξωστρεφούς τοπικής οικονομίας** και την ενίσχυση των ανθεκτικότερων κλάδων της.
- Ενίσχυση του **διεθνούς ρόλου** της ΠΔΜ ως **ενεργειακού κέντρου** με την **ορθολογική αξιοποίηση των αποθεμάτων λιγνίτη** και την αύξηση των ανανεώσιμων και εν γένει καινοτόμων πηγών ενέργειας⁷³.

⁷¹ Η Β' Φάση - ΣΤΑΔΙΟ Β1 της σχετικής Μελέτης τέθηκε σε διαβούλευση και εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Μακεδονίας (Απόφαση 221/15 της 2^{ης}-10-2015, ΑΔΑ: 6ΓΟΑ7ΛΨ-3ΑΞ) με τα σχόλια-παρατηρήσεις-προτάσεις που διατυπώθηκαν. Απεστάλη προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας μαζί με συνημμένο Παράρτημα με τις προτάσεις που κατατέθηκαν κατά τη διαβούλευση από φορείς, υπηρεσίες και πολίτες και αναμένεται η ενσωμάτωση αυτών στο κείμενο, προκειμένου να γίνει διαβούλευση επί του επικαιροποιημένου Σχεδίου Υ.Α. πριν την οριστικοποίησή της.

⁷² Βλ. Ενότητα Β.1.2.β. - ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ της Μελέτης Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Άρθρο 3 εδ. 1. «Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο», Απρίλιος 2015, σελ. 28-29.

- Συμβολή στην **προστασία του περιβάλλοντος** και στην αντιμετώπιση της **κλιματικής αλλαγής** σε διασυνοριακή και παγκόσμια κλίμακα.

Στο πλαίσιο του εν λόγω Σχεδίου Υ.Α., ως *ειδικότερες πολιτικές* για την προώθηση και υλοποίηση των παραπάνω κατευθύνσεων προτείνονται οι ακόλουθες:

- Άμεση ολοκλήρωση των διεθνικών οδικών αξόνων της ΠΔΜ και μεσοπρόθεσμα δραστική αναβάθμιση της συνδεσιμότητάς της με το διασυνοριακό χώρο μέσω ενός σύγχρονου σιδηροδρομικού δικτύου και συγκεκριμένα:
 - ⇒ Ολοκλήρωση των Καθέτων αξόνων Σιάτιστα-Κρυσταλλοπηγή και Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη⁷⁴.
 - ⇒ Αναβάθμιση της σιδηροδρομικής σύνδεσης της Κοζάνης και της Φλώρινας με τον κεντρικό σταθμό της Θεσσαλονίκης.
 - ⇒ Υλοποίηση της σιδηροδρομικής σύνδεσης Κρυσταλλοπηγή – Φλώρινα – Θεσσαλονίκη.
 - ⇒ Αναβάθμιση του σιδηροδρομικού άξονα της Ιόνιας Οδού μέχρι την Κοζάνη.
 - ⇒ Διερεύνηση της σκοπιμότητας λειτουργίας της σιδηροδρομικής σύνδεσης Φλώρινα-Μοναστήρι.
- Υλοποίηση του σχεδιαζόμενου έργου του Διαδριατικού Αγωγού μεταφοράς φυσικού αερίου (Trans Adriatic Pipeline -TAP) ή οποιουδήποτε άλλου αγωγού φυσικού αερίου σχεδιαστεί να διέλθει από την Περιφέρεια.
- Αναβάθμιση του ρόλου των πόλεων της ΠΔΜ οι οποίες, παρά το μικρό τους μέγεθος, μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο σε διασυνοριακό επίπεδο με σκοπό την προώθηση πολυκεντρικής και ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης στο διασυνοριακό χώρο.
- Ενίσχυση της Κοζάνης και εν γένει του πολυπολικού άξονα Κοζάνη-Πτολεμαΐδα-Αμύνταιο-Φλώρινα ως ενεργειακού κέντρου πολλαπλών πηγών ενέργειας της ΝΑ Ευρώπης και ως πόλου παροχής συναφών υπηρεσιών έρευνας και τεχνογνωσίας.
- Ενίσχυση της Φλώρινας και της Καστοριάς ως «πόλεις-πύλες» εισόδου στην Περιφέρεια και τη Χώρα από την ΠΓΔΜ (Φλώρινα) και την Αλβανία (Καστοριά).
- Ανάδειξη της θέσης της Κοζάνης και των λοιπών πόλεων της ΠΔΜ σε ένα διασυνοριακό πολυκεντρικό σύστημα μικρών πόλεων που δικτυώνεται γύρω από το

⁷³ Όπως προτείνεται να αναδιατυπωθεί, σύμφωνα με την αριθμ. Απόφαση 221/15 Π.Σ. (βλ. υποσ. 71), προκειμένου να τονιστεί η συνέχιση της λιγνιτικής παραγωγής με ορθολογική αξιοποίηση των αποθεμάτων λιγνίτη αλλά και η μετάβαση της περιοχής στη λεγόμενη μεταλιγνιτική περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη μείωση της συμμετοχής του ορυκτού στην εθνική ηλεκτροπαραγωγή όσο και τα διαθέσιμα αποθέματα για τουλάχιστον 15 ακόμη χρόνια.

⁷⁴ Επισημαίνεται ότι, στο Έγγραφο Εξειδίκευσης της Εφαρμογής του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020, 1^ο Σχέδιο -Ιούνιος 2015- (βλ. σελ. 81), έχει συμπεριληφθεί στην Επενδυτική Προτεραιότητα 7.1 (7α) «*Στήριξη ενός πολυτροπικού ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου μεταφορών μέσω επενδύσεων στο δίκτυο ΔΕΔ-Μ*» η νέα Δράση 07.1.1.01: «*Έργα ολοκλήρωσης καθέτων αξόνων Εγνατίας οδού (Νίκη Φλώρινας -Κοζάνη -όρια Ν. Λάρισας)*».

τρίγωνο Κοζάνη–Κορυτσά–Μπίτολα και μπορεί να περιλαμβάνει όλες τις πόλεις της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και άλλες πόλεις της διασυνοριακής ζώνης, όπως είναι η Οχρίδα και το Πόγραδετς.

- ➔ Διεύρυνση της εμβέλειας του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος σε διασυνοριακό και ευρύτερα Ευρωπαϊκό επίπεδο.
- ➔ Προώθηση δράσεων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος και ειδικότερα επιλεγμένων ειδικών μορφών τουρισμού, την προβολή της πλούσιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, την ανάδειξη των σημαντικών πόλων τουριστικού ενδιαφέροντος (όπως τα Χιονοδρομικά Κέντρα, τα ορειβατικά Ευρωπαϊκά μονοπάτια κ.ά.) και την προσέλκυση επισκεπτών από νέες τουριστικές αγορές.
- ➔ Υποστήριξη δικτύων τουρισμού, της κοινή δράσης επιχειρήσεων και φορέων του τουρισμού και λοιπών συμπληρωματικών δραστηριοτήτων για τη διαμόρφωση και διακίνηση στην τουριστική αγορά νέων ολοκληρωμένων προτάσεων-πακέτων, όπως η δημιουργία τουριστικών διαδρομών με χωρική/θεματική εστίαση.
- ➔ Ενίσχυση της διασυνοριακής εμβέλειας και της δυναμικής υποδομών και υπηρεσιών περιφερειακής κλίμακας (τριτοβάθμια εκπαίδευση και έρευνα, υποδομές υγείας).
- ➔ Προώθηση ολοκληρωμένων σχεδίων χωρικής ανάπτυξης, συνεργασίας και ολοκλήρωσης στο διασυνοριακό χώρο με προτεραιότητα στους τομείς μεταφορών, ενέργειας, τουρισμού, περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής.

Ο ρόλος της Περιφέρειας στον εθνικό χώρο⁷⁵ καθορίζεται από τον *παραγωγικό χαρακτήρα* της και την *εξειδίκευσή* της (το μεγαλύτερο και περισσότερο εξειδικευμένο κέντρο ηλεκτρικής παραγωγής της Χώρας, διέλευση ΤΑΡ, γουνοποιία, αγροτική παραγωγή, δυναμική τουριστικών τόπων), καθώς και από τους *διαθέσιμους φυσικούς πόρους* (ορυκτά, νερά, δάση και οικοσυστήματα), οι οποίοι ενισχύουν καθοριστικά την αυτονομία της Χώρας σε ενέργεια, διασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία δραστηριοτήτων διαπεριφερειακά, συμβάλουν στην ενίσχυση εκμεταλλεύσεων με μεγάλη εξωστρέφεια, ενώ επίσης προσδιορίζουν τον οικολογικό πλούτο του ελληνικού χώρου. Εξαιρετικά σημαντικό για το ρόλο της Περιφέρειας θεωρείται το *υδατικό δυναμικό* της που συμβάλλει καθοριστικά στον ενεργειακό εφοδιασμό της Χώρας και στην υποστήριξη παραγωγικών και αστικών δραστηριοτήτων σε διαπεριφερειακό επίπεδο. Δεδομένου ότι αποτελεί το 65% περίπου των επιφανειακών υδάτων της Χώρας, διαθέτει και διατηρεί το χαρακτήρα του «*στρατηγικού μεγέθους*», λόγω της διασύνδεσής του με την παραγωγή ενέργειας, με την ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα διαπεριφερειακά και με τον εφοδιασμό της Θεσσαλονίκης.

⁷⁵ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, σελ. 29-30.

Δεδομένου, ωστόσο, ότι η μεγαλύτερη μεταβολή που επήλθε στη θέση της ΠΔΜ στον εθνικό χώρο ήταν η δραστική αύξηση της προσβασιμότητάς της, ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης και λειτουργίας της Εγνατίας Οδού και της κατασκευής και λειτουργίας των συνοδευτικών Καθέτων Αξόνων, η θέση της Περιφέρειας στον εθνικό χώρο⁷⁶ αναμένεται να αναβαθμιστεί περαιτέρω με την αύξηση της προσβασιμότητας και της συνδεσιμότητάς της σε διαπεριφερειακό επίπεδο και εν προκειμένω με τη Θεσσαλία και τη Νότια Ελλάδα, μέσω της κατασκευής των σχεδιαζόμενων Καθέτων οδικών Αξόνων Ε65 και Κοζάνη-Λάρισα. Αναγνωρίζεται ότι ο Κάθετος Άξονας Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη και ο Κάθετος Άξονας Κοζάνη-Λάρισα αποτελούν μεταφορική υποδομή με ιδιαίτερη αναπτυξιακή σημασία για το σύνολο της Χώρας. Ειδικότερα, ο Κάθετος Άξονας Κοζάνη-Λάρισα που σχεδιάζεται να αναβαθμιστεί αποτελεί χερσαίο άξονα ανάπτυξης εθνικής εμβέλειας⁷⁷.

Ειδικότερα, ως κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις για τη θέση και το ρόλο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον εθνικό χώρο ορίζονται οι ακόλουθες⁷⁸:

- **Αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης** και αναβάθμιση της θέσης της ως προς την πληθυσμιακή της κατάταξη με τη συγκράτηση και την προσέλκυση πληθυσμού.
- Αύξηση των **λειτουργικών διασυνδέσεων με τις γειτονικές Περιφέρειες** Κεντρικής Μακεδονίας και Ηπείρου και βελτίωση των συνθηκών συνδεσιμότητας και διασύνδεσης με την Περιφέρεια Θεσσαλίας.
- Διατήρηση και περαιτέρω αναβάθμιση του ρόλου της ως **του σημαντικότερου ενεργειακού κέντρου** με συμβολή στην ενεργειακή αυτονομία της Χώρας και με **διασύνδεση με τον Εθνικό Ενεργειακό Σχεδιασμό**, καθώς και **μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας στη μεταλιγνιτική περίοδο στα πλαίσια της γενικότερης παραγωγικής ανασυγκρότησης της Χώρας**⁷⁹.
- Αναβάθμιση του **εξαγωγικού χαρακτήρα** όλων των κλάδων της περιφερειακής οικονομίας.

⁷⁶ ΥΠΕΚΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, *Μελέτη Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1, Εισηγητική Έκθεση-Σχέδιο Υ.Α.*, Απρίλιος 2015, σελ. 29, 54, 57.

⁷⁷ Ο οδικός άξονας Κοζάνη-Λάρισα αποτελεί συνέχεια του άξονα Νίκη-Φλώρινα-Κοζάνη και εντάσσεται στα διευρωπαϊκά οδικά δίκτυα, καθώς με την αναθεώρηση των ΔΕΔ το 2013 ο κάθετος άξονας Κοζάνη-Φλώρινα-Νίκη ονοματίστηκε ΔΕΔ, κλάδος του ΔΕΔ Χ από τη Λάρισα έως τη Νίκη (βλ. αριθμ. Απόφαση 221/15 Π.Σ. και υποσ. 68, 71).

⁷⁸ Βλ. Ενότητα Β.1.2.β. - ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ της *Μελέτης Αξιολόγησης, Αναθεώρησης & Εξειδίκευσης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1*, Άρθρο 3 εδ. 1. «*Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στον διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο*», Απρίλιος 2015, σελ. 28-29.

⁷⁹ Όπως προτείνεται να αναδιατυπωθεί, σύμφωνα με την αριθμ. Απόφαση 221/15 Π.Σ. (βλ. υποσ. 68), προκειμένου να τονιστεί η **ανάγκη ανάπτυξης Εθνικού Σχεδίου για τον Ενεργειακό Τομέα**, το οποίο θα στηρίζει το λιγνίτη ως εθνική πηγή ενέργειας, συμπεριλαμβάνοντας και ένα σαφές επενδυτικό πλαίσιο για τις υποδομές ηλεκτροπαραγωγής («Πτολεμαΐδα V», «Μελίτη II», διερεύνηση σκοπιμότητας «Αγ. Δημήτριος IV»), καθώς και πιθανές επενδυτικές πρωτοβουλίες της αυτοδιοίκησης.

Ως ειδικότερες πολιτικές για την προώθηση και υλοποίηση των παραπάνω κατευθύνσεων προτείνονται οι ακόλουθες:

- Υλοποίηση των σχεδιαζόμενων Καθέτων Αξόνων Ε65 και Κοζάνη-Λάρισα
- Ενίσχυση του ρόλου των αστικών κέντρων στον εθνικό χώρο και ειδικότερα:
 - ⇒ Ενίσχυση της Κοζάνης ως ενεργειακού κέντρου της Χώρας (στα πλαίσια του πολυπολικού ενεργειακού άξονα Κοζάνη-Πτολεμαΐδα-Αμύνταιο-Φλώρινα) και κέντρου Περιφέρειας ώστε να αναλάβει ρόλο δευτερεύοντα εθνικού πόλου όπως προτείνεται από το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και ως πολυτροπικού κόμβου εθνικής σημασίας (σύνδεση με τον ευρύτερο εθνικό χώρο με τρία ενισχυμένα μέσα μεταφοράς, αυτοκινητόδρομο, σιδηρόδρομο και αεροδρόμιο).
 - ⇒ Αναβάθμιση της Καστοριάς σε λοιπό εθνικό πόλο της Χώρας με εξειδίκευση σε ένα ιδιαίτερα δυναμικό εξαγωγικό κλάδο της οικονομίας (γυυνοποιία).
 - ⇒ Ενδυνάμωση του ρόλου όλων των υπολοίπων αστικών κέντρων σε διαπεριφερειακό επίπεδο.
- Προώθηση ολοκληρωμένων σχεδίων χωρικής ανάπτυξης, συνεργασίας και ολοκλήρωσης στο διαπεριφερειακό χώρο με προτεραιότητα στους τομείς μεταφορών, ενέργειας, τουρισμού, περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής.

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο του Στρατηγικού Πλαισίου Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ), το οποίο καθορίζει τη στρατηγική ανάπτυξης των Μεταφορών της Χώρας για την Περίοδο 2014-2025 και καλύπτει όλα τα μέσα και τους τύπους μεταφορών (οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες, εναέριες, επιβατικές και εμπορευματικές μεταφορές) και όλες τις Περιφέρειες της Χώρας⁸⁰, τα κυριότερα οδικά έργα που προτάθηκαν από την ΠΔΜ κατά τη διαβούλευση με τις Περιφέρειες είναι η «*Ολοκλήρωση των κάθετων αξόνων της Εγνατίας Οδού που διέρχονται από την Περιφέρεια (Σιάτιστα – Ιεροπηγή – Κρυσταλλοπηγή και Νίκη – Κοζάνη-Λάρισα)*», με την τεκμηρίωση ότι η ολοκλήρωση των κάθετων αξόνων ικανοποιεί την ευρωπαϊκή πολιτική για ολοκλήρωση των ΔΕΔ-Μ, η «*Σήραγγα Κλεισούρας*», η «*Σύνδεση του αυτοκινητοδρόμου Ε65 με την Εγνατία Οδό*» και το «*Οδικό τμήμα Φλώρινα – Πισοδέρι – Αντάρτικο – διασταύρωση Κρυσταλλοπηγής – Χάνι Μπινίκι*» (δυτικός τουριστικός άξονας), δεδομένου ότι αποτελούν έργα που συνδέουν διευρωπαϊκά οδικά δίκτυα και συνεισφέρουν στην κατεύθυνση σύνδεσης δευτερευόντων κόμβων με τα ΔΕΔ-Μ, η «*Διασταύρωση Πρεσπών – Άγιος Γερμανός*» και

⁸⁰ Το ΣΠΕΜ εντάσσεται στο πλαίσιο εκπλήρωσης της τεθείσας θεματικής αιρεσιμότητας μεταφορών (7.1 έως 7.3) για ύπαρξη ενός συνολικού σχεδίου/ων ή πλαισίου/ων για τις επενδύσεις μεταφορών, το οποίο υποστηρίζει την ανάπτυξη υποδομών και βελτιώνει τις συνδέσεις με το αναλυτικό και βασικό δίκτυο ΔΕΔ-Μ, ενώ περιλαμβάνει μια σειρά ρεαλιστικών και ώριμων έργων για τα οποία προβλέπεται στήριξη από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής.

το «Οδικό τμήμα Γρεβενά – όρια νομού Τρικάλων», τα οποία αποσκοπούν στην αναβάθμιση της προσβασιμότητας τουριστικών περιοχών (Πρέσπες και χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας αντίστοιχα). Επιπλέον, προτάθηκαν τα εξής δύο σιδηροδρομικά έργα σύνδεσης της Κοζάνης με Θεσσαλονίκη και Αθήνα, η «Επαναλειτουργία της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκη-Κοζάνη για μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών μέσω ηλεκτρικού σιδηροδρομικού δικτύου» και η «Χάραξη σιδηροδρομικής γραμμής υψηλών ταχυτήτων που θα ακολουθήσει την παλαιά χάραξη για Καλαμπάκα και θα συνδέεται με την κεντρική σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκη-Αθήνα», με σκοπό την αναβάθμιση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της περιοχής, την προετοιμασία των συνθηκών δημιουργίας διαμετακομιστικών κέντρων που θα συμβάλλουν στην τόνωση της τοπικής οικονομίας και τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των διατιθέμενων πόρων⁸¹.

Επιπροσθέτως, για τη διαμόρφωση της στρατηγικής ελήφθησαν υπόψη:

- Οι ρυθμίσεις της αριθμ. 35829/22-9-2014 (ΦΕΚ/Β' /2642/6-10-2014) ΥΑ⁸², στην οποία παρατίθενται ενδεικτικοί γενικοί στρατηγικοί στόχοι και καθορίζονται οι Άξονες Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- Οι κατευθύνσεις και πολιτικές προτεραιότητες της νέας ηγεσίας της ΠΔΜ.
- Οι κατευθύνσεις του στρατηγικού σχεδιασμού για την ανοικτή ηλεκτρονική διακυβέρνηση για την πενταετία 2015-2019 στο πλαίσιο υλοποίησης του Έργου «Επιστημονική και οργανωτική υποστήριξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην Ανοικτή Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση»⁸³, με όραμα έως το τέλος του 2019 η ΠΔΜ να είναι μια *περιφέρεια διαφανής και αποτελεσματική, με θεσμούς και υπηρεσίες που ενδυναμώνουν τους εργαζόμενους σε αυτήν, τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους*⁸⁴.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο προγραμματικών κειμένων, θεματικών στόχων και στρατηγικών επιδιώξεων, στο υπό εκπόνηση Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα γίνεται προσπάθεια να εντοπισθούν τα όποια κρίσιμα ζητήματα θεσμικής αρχιτεκτονικής

⁸¹ Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων, Γενική Γραμματεία ΥΠΥΜΕΔΙ, Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Μεταφορών, «Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014-2025» (ΣΠΕΜ), Νοέμβριος 2014, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Διαβούλευση ΣΠΕΜ – Αποτελέσματα Διαβούλευσης με Περιφέρειες, σελ. 6, 116-117.

⁸² ΑΔΑ: 7ΕΥ9Ν-ΓΦ7 «Περιεχόμενο, δομή, τρόπος υποβολής, όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησης, διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) β' βαθμού για την περίοδο 2014-2019»

⁸³ Προγραμματική Σύμβαση με την με αριθμό απόφαση 315/2014 του Περιφερειακού Συμβουλίου της Δυτικής Μακεδονίας μεταξύ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ) και της Αναπτυξιακής Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. – ΑΝΚΟ.

⁸⁴ Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Συστημάτων Επικοινωνιών και Υπολογιστών (ΕΠΙΣΕΥ), Στρατηγικό Σχέδιο Ανοικτής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης 2015-2019, στο πλαίσιο του Έργου «Επιστημονική και οργανωτική υποστήριξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στην Ανοικτή Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση», Έκδοση 1.0, 27/3/2015, σελ. 15.

και εσωτερικής διάρθρωσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως αυτοδιοικητικής δομής και, βεβαίως, να κωδικοποιηθούν οι στρατηγικές της νέας Αιρετής Περιφερειακής Αρχής, αντιστοιχίζοντας εθνικές αναπτυξιακές προκλήσεις με περιφερειακές πολιτικές και αξιοποιώντας το σύνολο των διαθέσιμων ή δυνητικά διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων.

3.2 Η Στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Η στρατηγική της ΠΔΜ αποτυπώνει, μέσω ενός συνεκτικού συνόλου Αξόνων, Μέτρων και Στόχων, τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να εκπληρώσει την αποστολή της και να επιτύχει το όραμά της. Η διατύπωση της στρατηγικής της προσδιορίζεται από την *Αποστολή*, το *Όραμα* και τις *Αξίες* της, αλλά και από τα *κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης - περιφερειακής και εσωτερικής-*, όπως έχουν προσδιοριστεί και ιεραρχηθεί μετά τη διεξαγωγή ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης και τη χρήση του πλαισίου SWOT.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής, τα στοιχεία που προέκυψαν αξιολογήθηκαν και συνδυάστηκαν μεταξύ τους και, με γνώμονα τις προτεραιότητες της ΠΔΜ, επισημάνθηκαν οι κυριότεροι Στρατηγικοί Προβληματισμοί και προσδιορίστηκαν οι βασικοί Άξονες Στρατηγικών Επιλογών, όπως αναλυτικά εκτίθενται κατωτέρω.

3.2.1 Δήλωση Αποστολής

Η αποστολή της ΠΔΜ αναφέρεται στο σκοπό λειτουργίας της και ουσιαστικά περιγράφει το ρόλο της ως φορέα και ως Οργανισμού. Η δήλωση της αποστολής αποτελεί ουσιαστικά μια γραπτή αποτύπωση του τρόπου υλοποίησης του οράματος ενός οργανισμού, ως μια διακήρυξη της φιλοσοφίας και των αξιών του, προσδιορίζοντας τον τελικό λόγο ύπαρξής του. Αποσαφηνίζει το κύριο έργο που πρέπει να εκτελεστεί, το οποίο και μεταφέρεται με τον τρόπο αυτό στο σύνολο των ενδιαφερόμενων μερών, ιδίως δε στους υπαλλήλους⁸⁵. Ο Ν. 3852/2010 («Πρόγραμμα Καλλικράτης») αποδίδει στην Περιφέρεια το χαρακτήρα ισχυρού αυτοδιοικητικού θεσμού, μεταβιβάζοντάς της πλήθος αναπτυξιακών αρμοδιοτήτων και ευθυνών, ικανού να διαμορφώσει πολιτική σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο⁸⁶.

Με την επιχειρούμενη με τον ανωτέρω Νόμο ανασυγκρότηση του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες, ενόψει της αναθεωρημένης

⁸⁵ Λακκίτα Αθ., *Η εφαρμογή της Balanced Scorecard στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση: Μια μελέτη περίπτωσης* (Διπλωματική, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, 2015), σελ. 49-50.

⁸⁶ ΕΕΤΑΑ, *Οδηγός κατάρτισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Ο.Τ.Α. β' βαθμού*, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2011, σελ. 71.